

PREMIÄR PÅ HIPP 18 MARS 2016

TRETTONDAGS- AFTON

AV WILLIAM SHAKESPEARE

ANDERSSON/STILL

MALMÖ STADSTEATER

MALMOSTADSTEATER.SE

TRETTONDAGSAFTON

Av William Shakespeare

Premiär på Hipp 18 mars 2016

Förlag Ordfronts Förlag
Översättning Göran O Eriksson

Regi och bearbetning Frede Gulbrandsen
Scenografi Tore Sæther
Kostym Camilla Bjørnvad
Ljus Thorsten Dahn
Koreografi Louise Selay
Mask Åsa Trulsson
Musikaliskt ansvariga Emelie Roos och Dohyo Sol

ROLLISTA

VIOLA, senare förklädd till **Cesario** ..... Hannah Canvert
SEBASTIAN, hennes tvillingbror ..... Johannes Wanselow
KAPTENEN på det förlista skeppet, **Violas bundsförvant** ..... Hampus Hallberg
ANTONIO, en annan sjökaptan, **Sebastians bundsförvant** ..... Hans-Peter Edh

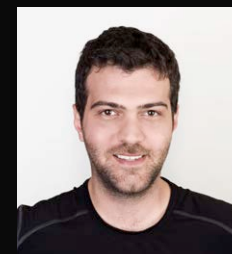
ORSINO, hertig av **Illyrien** ..... Kardo Razzazi
VALENTINE, hovman hos hertigen ..... Yazan Alqaq
CURIO, hovman hos hertigen ..... Josefín Iziamo

OLIVIA, grevedotter ..... Cecilia Lindqvist
MARIA, Olivias kammarflicka ..... Karin Lithman
BARON TOBIAS RAP, Olivias morbror ..... Tom Ahlsell
BARON ANDREAS BLEK AF NOSEN, Tobias Raps vän ..... Henrik Johansson
MALVOLIO, Olivias hovmästare ..... Håkan Paaske
FABIAN, en i Olivias hushåll ..... Hampus Hallberg

Präster ..... Yazan Alqaq, Josefín Iziamo
Musiker ..... Emelie Roos, Dohyo Sol/Fredrik Bock

TOM AHLSELL

YAZAN ALQAO

HANNAH CANVERT

HANS-PETER EDH

HAMPUS HALLBERG

JOSEFIN IZIAMO

HENRIK JOHANSSON

CECILIA LINDQVIST

KARIN LITHMAN

HÅKAN PAASKE

KARDO RAZZAZI

JOHANNES WANSELOW

EMELIE ROOS

DOHYO SOL

FREDRIK BOCK

If music is the food of love – play on!

William Shakespeares påverkan på världen kan inte överdrivas. Han är inte bara historiens bästa och mest inflytelserika dramatiker, inte bara spelas otaliga av hans texter varje dag i hela världen. Nej, ledande språkforskare menar att om det inte vore för Shakespeare hade engelska aldrig blivit det officiella språket i USA. Då skulle alla amerikaner i dag prata tyska!

Shakespeare själv hade tidigt stora ambitioner. Han drömde om att hans kungadramer skulle leva vidare och bli odödliga. Med komedierna var det annorlunda. Då som nu vägde det klassiska dramat tyngre än komedin, som han ofta skrev på beställning. Drottning Elisabeths hovmästare skickades iväg för att överrätta följande beställning: Stycket skulle inte innehålla någon politik, det skulle vara roligt, gärna med intriger och förvecklingar, och kärlek förstås, gärna massor av kärlek. Ytterligare skulle drottningen vara tacksam om det hela kunde avslutas med en stor fest. Shakespeare döpte därför pjäsen till "As you Will" som en sarkastisk kommentar till beställningen. Det namnet var redan upptaget, så pjäsen fick istället namnet på den dag den skulle uppföras – Trettondagsafton. Viktigare än så ansåg alltså författaren inte sin komedi vara. Han hämnades dock på drottningens hovmästare, som fick stå som förebild för pjäsens löjliga Malvolio-figur.

Genom dessa beställningsverk slapp författaren den press han lade på sina egna axlar om att bli odödlig, och kunde skriva fritt, vilt och hämningslöst. I komedierna släppte han lös hela sin talang, och skapade därigenom odödliga verk. Ja hans kungadramer är också bra, men komedin låg nog närmare honom själv och det liv han drömde om att leva.

Den gode William tillförde över 1 700 nya ord och uttryck till det engelska språket. Han lät språket blomma på ett sätt som gör vår värld större och mer förstäelig, 400 år efter sin död. Författaren har skrivit den här pjäsen för att underhålla sin publik. Denna uppgift tar vi på största allvar. En tro till Shakespeares ande, en tro till komedins gudar, och en tro till oss själva. Så att det kan bli roligt på riktigt.

Er ödmjuka regissör-narr, Frede Gulbrandsen

Könsrollslekar

Shakespeares romantiska komedi *Trettondagsafton* börjar med att adelsklasstjejen Viola, som överlevt ett skeppsbrott, klär ut sig till pojke och söker jobb i främmande land. Hon får anställning hos hertig Orsino, som är olyckligt förälskad i Olivia. Orsino skickar sin tjänstepojke, alltså den förklädda Viola, att uppvakta Olivia för hans räkning. Olivia blir störtkär i Viola, eller i Olivias pojk-alterego, och Viola i sin tur har fallit pladask för greve Orsino. Kärlekskarusellen kan börja!

Utan Violas förklädnad skulle det alltså inte bli några förväxlingar, utan förväxlingar ingen komedi och teaterhistorien hade varit en Shakespearepjäs fattigare. Men, förutom att det ger dramatikern en ursäkt till sin intrig, varför klär Viola ut sig? Varför knacker hon inte bara på i närmaste slott och frågar om de har något jobb åt henne?

Trettondagsafton är skriven runt 1601–1602, en tid då kvinnor inte kunde röra sig fritt eller söka anställning. Mansrollen är ett sätt för Viola i pjäsen att överleva sin nya, oväntade livssituation. Utan herrkostym eller manligt beskydd ansågs en kvinnas heder vara hotad, ett öde värre än döden. En adelskvinna på 1600-talet hade en mycket begränsad karriär: hennes enda marknad var äktenskapsmarknaden, valutan på giftemålsmarknaden hette heder, hedern satt i oskulden och oskulden kunde ifrågasättas så fort flickan inte övervakades dygnet runt. Men klädd i manskläder blir Viola fri från sin könsrolls begränsningar, fri att röra sig som hon vill, tala med vem hon vill. Kanske också vara den hon vill?

Tiina Rosenberg skriver i boken *Byxbegär* (Anamma böcker, 2000) om två olika huvudscenarier för hur kvinnor i teaterhistorien

använder manskläder. I det första scenariot klär en kvinna ut sig till man för att uppnå något som hon inte skulle ha uppnått som kvinna. Den handlingsfrihet hon får som man hjälper henne att lösa pjäsens konflikter. Men i slutet av pjäsen, när konflikterna är lösta, visar rollen sitt sanna heterosexuella jag och könsrollerna återgår till de normativa, helst genom ett bröllop där man och kvinna får varandra. Ordningen återställs och vi kan andas ut. Denna återställande dramaturgi är den vanligaste, menar Tiina Rosenberg, och förekommer bland annat i *Trettondagsafton* och i *Som ni vill ha det*.

Det andra scenariot är däremot en ironisk lek med könsroller och sexualitet. I detta scenario vet publiken inte säkert om de ser kvinna, en man eller något tredje. Sådana roller osäkrar våra föreställningar om sexuell identitet och kön. Cherubin i *Figaros Bröllop* av Beaumarchais, da Ponte och Mozart, samt Octavian i *Rosenkavaljeren* av von Hofmannsthal och Strauss är två exempel på detta. De rollerna är inte kvinnor som klär ut sig till män, utan män som spelas av kvinnor, vilket öppnar upp olika queera tolkningar för publiken. Den heteronormativa ordningen osäkras och öppnar för andra möjligheter.

Men på Shakespeares tid fanns det inga kvinnor på teaterscenen. (I alla fall inte i England, i till exempel Spanien spelades kvinnorollerna av kvinnor.) Alla roller i Shakespeares dramer, också kvinnorollerna, är skrivna för att spelas av män. Unga män spelade alltså kvinnor som klädde ut sig till män som i pjäsens upplösning visade sig vara kvinnor. Hur påverkade det publikens tolkning och mottagande av dramat? Och hur påverkar det vår läsning av dramerna idag?

Anna Kölén, dramaturg

Musiker inspelad musik Ensemble Mare Balticum
Språkcoach Margareta Unné Göransson

Inspicient Kristian Larsson

Produktionsassistent/sufflör Josefina Johansson

Teknikmästare

Daniel Kullman, ansvarig

Jan-Erik Lövgren, ljus

Joel Kästel, ljus

Piotr Kassaraba, snickeri & svets

Jonas Vestergaard, rekvisita

Harald Gagge, ljud

Kalle Magnusson, styr/reglerteknik

Krister Sävström, följespot

Teknisk koordinator Pontus Karlsson

Kostymkoordinator Andrea Stenman

Kostymateljé Carina Andersson, Marianne Bendtsen,

Marie Jonsson, Mariane Josefsson, Anja Svård

Färgning och patinering Alicja Ekerholm

Påklädare Gyöngyi Balázs, Tove Johansson, Lovisa Meeuwisse

Maskör Siv Nyholm

Producent Ingrid Fransson

Marknadschef Jenny Bång

Art Director Johan Sjövall

Informatör/programredaktör Carin Hebelius

Kommunikatör Erik Roman

Försäljningsansvarig David Ringqvist

Säljare Sofie Åström

Serviceansvarig Inger Börjesson

Föreställningsfotograf Emmalisa Pauly

Fotograf affischbild Mattias Ankrach

Tryck KS Print Digitaltryck, Malmö

Koordinator Smedjan Niklas Gagner

Koordinator Dekormåleri Katarina Hedetoft Lindeberg

Koordinator Snickeri Otto von der Marwitz

Tapetserare Mikael Palmqvist

Specialeffektsmakare Magnus Nilsson

Konstruktör Anders Turesson

Scenografitekhnisk samordnare Hansson Sjöberg

Dekorateljéchef Erik Pilesjö

Dramaturg Anna Kólén

Teknisk chef Dan Sörensen

Chefsproducent Lisa Ericstam

Chef maskavdelningen Agneta von Gegerfelt

Chef kostymavdelningen Paola Billberg Johansson

Föreståndare kostymervice Gyöngyi Balázs

Ljusansvarig Sven-Erik Andersson

Transportansvarig Hans Wendel

Städledare Rinna Möller

Ekonomichef Leif Jönsson

Chefsassistent Anna Andrén

VD/Teaterchef och ansvarig utgivare Petra Brylander

Tack till Ensemble Mare Balticum, Musik i Syd.

FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR AV

UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÅL EJ TILLÅTEN

VAR VÄNLIG STÄNG AV MOBILTELEFONEN

MALMÖ STADSTEATER